



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

معاونت پژوهشی

کمیته تحقیقات دانشجویی

گزارش نهایی طرح تحقیقاتی

به نام خداوند بخشنده مهربان

عنوان

**بررسی ارتباط هوش معنوی با شادکامی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشکده پرستاری
و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴**

مجریان طرح:

عاطفه علیزاده، فاطمه حسن دوست

تاریخ شروع طرح:

۹۴/۷/۱

تاریخ پایان طرح:

۹۵/۱/۱۴

فهرست مطالب

صفحه

عنوان:..... ۱

چکیده پژوهش..... ۴

فصل اول..... ۵

بیان مسئله و اهمیت پژوهش
مروری بر مطالعات

فصل دوم..... 13

اهداف پژوهش

فصل سوم:..... 15

مواد و روش ها

فصل چهارم 21

یافته ها

فصل پنجم..... 26

بحث و نتیجه گیری

فهرست جداول

جدول یک..... 22

جدول دو..... 24

جدول سه..... 24

جدول چهارم..... 25

30.....منابع

پیوست ها

34.....پرسشنامه دموگرافیک

36.....پرسشنامه هوش معنوی

38.....پرسشنامه شادکامی

39.....چکیده انگلیسی

چکیده پژوهش

زمینه: دانشجویان رشته های گروه پزشکی روزانه با استرس های شغلی زیادی مواجه می شوند که سلامت روانی و جسمی شان را به مخاطره می اندازد. استفاده از هوش معنوی آن ها را قادر می سازد تا برای حل مشکلات با شیوه نگرش معنوی اقدام کنند و به حقیقت رسیده و احساس شادکامی نمایند. وقتی افراد احساس شادی کنند خلاق تر و کارآمدتر هستند و می توانند بهتر تصمیم گیری نمایند. از طرفی افرادی که احساس شادکامی و بهزیستی بالایی دارند، در عملکرد تحصیلی فعال ترند و پیشرفت تحصیلی بالایی دارند.

هدف: این مطالعه با هدف تعیین ارتباط بین هوش معنوی با شادکامی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۹۴ انجام شد.

روش ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی به شیوه نمونه گیری سهمیه ای در دانشکده پرستاری و مامایی قزوین انجام شد. ۱۶۴ نفر از دانشجویان پرستاری و مامایی در ترم های تحصیلی مختلف به تکمیل پرسشنامه شادکامی آکسفورد و هوش معنوی پرداختند. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از ۱۸spss و آمار توصیفی و استنباطی انجام شد.

یافته ها: میانگین سنی دانشجویان پرستاری $23/11 \pm 29/6$ بود. اکثریت واحدهای مورد پژوهش (۷۶/۲٪) مونث بودند. نمره کلی هوش معنوی و شادکامی با میانگین و انحراف معیار به ترتیب $16/79 \pm 143/88$ و $17/52 \pm 46/73$ به دست آمد. بین هوش معنوی و شادکامی با معدل ارتباط معنی داری مشاهده نشد. بین هوش معنوی و شادکامی ارتباط معنی دار و ضعیفی مشاهده گردید ($P=0/353$).

نتیجه گیری: به نظر می رسد ارتقا هوش معنوی منجر به افزایش شادکامی در دانشجویان می شود از این رو می توان با توجه به بعد معنوی در دوران تحصیل به بهبود بهزیستی و آرامش و در نهایت سلامت روانی دانشجویان کمک کرد.

کلید واژه ها: شادکامی، پیشرفت تحصیلی، هوش معنوی، دانشجویان، پرستاری

فصل اول

بیان مسئله و اهمیت پژوهش

در دو دهه اخیر، روان شناسی دین و مطالعه‌ی موضوعات معنوی به طور فزاینده ای مورد توجه قرار گرفته است. بیشترین مطالعات صورت گرفته در این حوزه مربوط به رابطه دین و معنویت با سلامت روان است. اما در چند سال اخیر مفهوم جدیدی به نام هوش معنوی مورد توجه روان شناسان قرار گرفته است (۱).

هوش به عنوان یک توانایی شناختی در اوایل قرن بیستم توسط آلفرد بینه^۱ طرح شد. او همچنین آزمونی را برای اندازه گیری میزان بهره هوش افراد ابداع کرد. پس از گسترش مفهوم هوش به سایر قلمروها، ظرفیت ها و توانایی های انسان و به خصوص مطرح شدن هوش هیجانی در روان شناسی، ایمونز^۲ با مشاهده در رفتارها و حالات افراد معنوی، سازه های معنویت و هوش را درون یک سازه جدید ترکیب کرده و واژه هوش معنوی را به وجود آورد. او هوش معنوی را این گونه تعریف می کند: چارچوبی برای شناسایی و سازمان دهی مهارت ها و توانایی های مورد نیاز برای درک عمیق سؤالات حیاتی و ارزش های بینشی برای سطوح چندگانه آگاهی معنوی که علاوه بر بهبود کیفیت زندگی کاری کارکنان، کارایی کل سازمان را ارتقا می بخشد (۲).

راهبردهای مقابله و تکنیک های حل مشکل با استفاده از معنویت، کاربردهای سازگارانه هوش معنوی هستند: این ارتباط غیر مستقیم است و هوش معنوی به عنوان یک میانجی در این ارتباطات نقش دارد (۳). با توجه به تعریف و کاربرد هایی که برای هوش معنوی ذکر شده است، این احتمال وجود دارد که هوش معنوی در سلامت جسمی و روانی همه افراد تاثیر داشته باشد. هم چنین به افراد کمک میکند تا خود با ثباتی داشته و نگرانی ها و اضطراب ها را بتوان کاهش داده و به طور عمیق تر با دیگران ارتباط برقرار نمایند (۳). برخی شواهد نشان می دهند، تمرین های معنوی، افزایش دهنده آگاهی و بینش نسبت به سطوح چندگانه هوشیاری هستند و بر عملکرد افراد تاثیر مثبت دارند (۴). در واقع هوش معنوی زیربنای باورهای فرد است که بر عملکرد او تاثیر می گذارد و باعث افزایش انعطاف پذیری فرد در برابر مشکلات می شود (۵).

¹ Alferd binet

² Emmons

واقان^۱ معتقد است که هوش معنوی، یکی از انواع هوش های چندگانه است که به طور مستقل می تواند رشد و توسعه یابد (۷). همچنین حق شناس به نقل از آمارام^۲ معتقد است هوش معنوی شامل حس معنا و داشتن مأموریت در زندگی، حس تقدیس در زندگی، درک متعادل از ارزش ماده و معتقد به بهتر شدن دنیا می شود (۶).

از طرفی به کارگیری الگوهای معنوی و دینی در زندگی روزمره میتواند موجب افزایش سازگاری و بهزیستی انسان شود (۳).

شاو^۳ می گوید از آن جا که لذت های آتی زودگذر هستند. انسان ها همواره به دنبال لذت های پایدارتر بوده اند. فعالیت هایی که افراد برای جستجوی معنویت انجام می دهند از جمله کمک به دیگران، دل سوزی برای آنها می تواند منجر به شادکامی شود (۸). بالندگی، سرزندگی و نشاط روانی انسان به دلیل تاثیر قابل ملاحظه ای که بر تمامی جنبه های شخصیتی انسان و چگونگی بروز و ظهور رفتارهای مختلف او دارد، همواره مورد توجه پژوهشگران بوده است. از عهد باستان به احساسات مثبت انسان از جمله شادکامی توجه شده است. آذربایجانی به نقل از ارسطو سه نوع شادکامی را معرفی می کند ارسطو در پایین ترین سطح، شادی را همان لذت می داند. در سطح بالاتر شادی همان موفقیت و کامیابی است و نوع سوم شادی، شادی برآمده از معنویت است. وی معتقد است شادکامی حقیقی از ارضای امیال حاصل نمی شود بلکه از انجام چیزی که از لحاظ اخلاقی ارزش انجام دادن دارد (۹). شادکامی دارای سه جزء اساسی است که عبارت اند از هیجانات مثبت، رضایت در زندگی و فقدان عواطف منفی، روابط مثبت با دیگران، هدفمند بودن زندگی، رشد شخصی و دوست داشتن دیگران نیز از دیگر اجزای شادکامی هستند (۱۰). شادکامی دارای اثرات مثبت و اثربخشی برای افراد مختلف است، از جمله این اثرات افزایش قدرت تفکر و ارتقا کیفیت ارتباطات است. در این حالت احساس نوع دوستی افزایش یافته و افراد به دیگران کمک می کنند. افراد شادکام در مشاغل خود موفق ترند. وظایف خود را بهتر انجام داده و قدرت حل مساله بیشتری دارند (۱۰). افراد دارای روحیه شاد، هنگام انجام فعالیت های روزمره، مثبت اندیشی را سرلوحه فعالیت های خود قرار میدهند و دارای قدرت چاره اندیشی بیشتر هنگام رویارویی با مشکلات کوچک و بزرگ زندگی هستند. به عبارت دیگر شادکامی هنگامی پدیدار می شود که انسان دارای احساس رضایت بیشتر از خود و محیط اطراف خود است (۱۱). مطالعات همچنین نشان داده اند که در جوامع متمدن کنونی انسان های شاد و سالم دارای حس مسئولیت پذیری بالایی خواهند بود. احساس مثبت شادکامی در زندگی شاغلین تاثیر شگرفی داشته و بر عملکرد بهینه و اثربخشی آن ها موثر است. افراد شادکام دارای نگرشی مثبت و خوش بینانه نسبت به رویدادهای اطراف خود هستند و به جهت سوگیری های منفی نسبت به اتفاقات دنیای خود، سعی در استفاده بهینه از این وقایع دارند (۱۲). دانشجویان رشته های گروه پزشکی روزانه با استرس های شغلی زیادی مواجه می شوند که سلامت روانی و جسمی شان را به مخاطره می اندازد. در چنین شرایطی آنچه می تواند به آنها کمک کند، معنویت است (۱۳). زیرا می تواند آن ها را در توجه به تجربه های معنوی خود و به کارگیری آن در حل مسائل و درک ارزش و غنای زندگی یاری دهد (۱۴). استفاده از هوش معنوی آن ها را قادر میسازد تا برای حل مشکلات با شیوه نگرش معنوی اقدام کنند و به حقیقت رسیده و احساس شادکامی نمایند. وقتی افراد احساس شادی کنند خلاق تر و کارآمدتر هستند و می توانند بهتر تصمیم گیری نمایند (۱۳). از طرف دیگر یکی از متغیر های مهم که با پیشرفت تحصیلی رابطه دارد، شادکامی است. نوجوانانی که احساس شادکامی و بهزیستی بالایی دارند، در عملکرد تحصیلی فعال ترند و پیشرفت تحصیلی بالایی دارند (۱۵). در پژوهش علی طهماسبی و همکاران در ایران نیز بین شادکامی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان ارتباط معناداری مشاهده شده است (۱۶).

از طرف دیگر مطالعه رحیمی و هم کاران حاکی از آن است که بین میانگین نمرات هوش معنوی و متغیرهای سن و جنس و وضعیت تاهل و سال تحصیلی، گذراندن دوره آموزشی و ارتباط آن با معدل از نظر آماری تفاوت معناداری وجود ندارد (۱۷).

¹vaughan

² Amram

³ Shaw

در مطالعه دیگری از رئیسی و همکاران نیز ذکر شده است که در دانشجویان مامایی، میانگین شادکامی و هوش معنوی بیشتر از دانشجویان پرستاری و پزشکی عمومی می باشد. همچنین در این مطالعه بین شادکامی و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی داری مشاهده نشده است (۱۸).

در پایان می توان چنین نتیجه گرفت که سازه هوش معنوی و نظریه هایی که در رابطه با این هوش وجود دارد، موضوعی جدید و تازه است. تحقیقات اندکی در کشور ما در زمینه ارتباط هوش معنوی با شادکامی و پیشرفت تحصیلی و با نتایج متفاوتی انجام شده است. امروز ارائه مراقبت معنوی یکی از جنبه های مراقبت کلی نگر است و در این بین نقش پرستاران و ماماها در ارائه خدمات به بیماران حائز اهمیت باشد در این بین لزوم توجه به متغیرهای دخیل در این نوع مراقبت می تواند زیربنا بسیاری از برنامه های آموزشی علی الخصوص در سیستم بهداشتی و درمانی باشد. از این رو پژوهشگران بر آن شدند که مطالعه ای با هدف بررسی ارتباط هوش معنوی با پیشرفت تحصیلی و شادکامی دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین که ارائه دهندگان خدمات بهداشتی در آینده کشور هستند انجام دهند.

مروری بر مطالعات

در این بخش هم سو با مطالعه حاضر ۶ مطالعه مورد بررسی قرار گرفته است.

رئیسی و هم کاران با هدف تعیین ارتباط هوش معنوی با شادکامی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم پژوهشی در سال ۱۳۹۱ انجام دادند که این پژوهش یک مطالعه توصیفی -تحلیلی بود. جامعه آماری کلیه دانشجویان رشته های پرستاری و مامایی و پزشکی دانشگاه های علوم پزشکی قم بودند. ۳۴۰ نفر به روش نمونه گیری سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند. معیار خروج از مطالعه دانشجویان ترم اول و نیز عدم تمایل دانشجو بود. پرسش نامه مورد استفاده شامل پرسش نامه هوش معنوی بدیع و شادکامی آکسفورد و مشخصات دموگرافیک بود. آزمون همبستگی نشان می داد که میانگین نمره کلی هوش معنوی با میانگین نمره کلی شادکامی رابطه مستقیم و معنادار داشت ($P=0.000$). به عبارتی هرچه هوش معنوی بیشتر باشد شادکامی هم بیشتر می شود و بین هوش معنوی با معدل دوره دانشجویی رابطه مثبت و ضعیفی وجود داشت $P=0.041$ $r=0.124$ اما از نظر ارتباط شادکامی با پیشرفت تحصیلی (میانگین معدل دانشگاه) رابطه معناداری مشاهده نشد $P=0.948$ و $r=0.001$. آزمون آماری t نشان داد که نمره میانگین هوش معنوی بین دو جنس تفاوت معناداری دارد ($P=0.048$ و $r=1.99$). به طوری که میانگین هوش معنوی در زنان بیشتر از مردان بود. با استفاده از همین آزمون مشخص شد که نمره شادکامی در بین دو جنس تفاوت معناداری ندارد ($p=0.396$ و $r=0.048$). آزمون آنالیز واریانس نشان داد که میانگین نمره شادکامی و هوش معنوی در بین طبقات مختلف سطح اقتصادی و نیز در بین رشته و مقطع های تحصیلی مختلف تفاوت معناداری وجود داشت. به طوری که در دانشجویان مامایی، میانگین شادکامی و هوش معنوی بیشتر از دانشجویان پرستاری و پزشکی عمومی می باشد. بنابراین از آنجایی که این تحقیق نشان دهنده رابطه ی هوش معنوی با شادکامی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان است و نیز اهمیت بهداشت روان دانشجویان، جامعه و دانشگاه ها، بهتر است با آموزش های مناسب و مستمر، در زمینه ی افزایش هوش معنوی افراد و برنامه هایی در جهت تقویت ارزش های دینی دانشجویان، تلاش شود. (۱۸)

فراهنک پور و همکاران با هدف تعیین رابطه هوش معنوی و عزت نفس دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی مطالعه ای را انجام دادند. مطالعه حاضر یک بررسی پیمایشی از نوع توصیفی-همبستگی و مقایسه ای بود که جامعه آماری آن پژوهش شامل کلیه دانش آموزان سال سوم متوسطه ناحیه یک تبریز در سال تحصیلی ۹۰-۸۰ بود که بالغ بر ۳۱۳۴ نفر بود که با استفاده از فرمول کوکران ۳۵۷ نفر دانش آموز با نمونه گیری خوشه ای مورد مطالعه قرار گرفته بودند. در این پژوهش از دو نوع پرسش نامه استاندارد برای جمع آوری اطلاعات مربوط به عزت نفس و هوش معنوی استفاده شده بود. که پرسش نامه ی عزت نفس آیزنک ۳۰ سوال سه گزینه ای را دارا بود که نمره صفر بیانگر کمترین عزت به نفس و نمره ۲۳ بیشترین میزان عزت نفس است. پرسش نامه استاندارد هوش معنوی که برگرفته از مقاله بدیع و همکاران بود شامل ۴۲ سوال می باشد. کمترین نمره ۴۲ و بیشترین نمره ۲۱۰ مربوط به هوش معنوی بود. در این پژوهش روش های آمار توصیفی مثل فراوانی، میانگین، انحراف معیار و برای بررسی رابطه از ضریب همبستگی پیرسون و برای مقایسه میانگین گروه ها از t مستقل استفاده کردند. که به این نتیجه رسیدند که مولفه های ۴ گانه هوش معنوی به میزان ۴۶٪ بر میزان عزت نفس دانش آموزان به ترتیب اولویت: تفکر کلی و اعتقادی، توانایی مقابله با مشکلات، سجایای اخلاقی، خود آگاهی، عشق و علاقه موثر بود و در مقایسه بین گروه ها عزت نفس پسران بیشتر از دختران است. بنابراین وجود تفکر انتقادی در افراد می تواند در افزایش عزت نفس آن ها نقش موثری داشته باشد. از آنجا که نتایج پژوهش نشان داد، بین هوش معنوی دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها رابطه معناداری وجود ندارد. لذا پیشنهاد میشود که با توجه به مهم بودن و تأثیرگذاری هوش معنوی و معنویت و با توجه به تأثیر عمیق ایمان حقیقی به هوش متعال در رشد و پیشرفت همه جانبه (چه مادی چه غیر مادی) در تمام مسیر زندگی نه تنها مدیران و مشاوران و معلمان مدارس، بلکه تمام مجریان تعلیم و تربیت از جمله مادران، از بدو تولد و سپس مربیان دلسوز پیش دبستانی تا استادان دوره های تحصیلات تکمیلی؛ در وهله اول به خودسازی و افزایش معلومات و اطلاعات خود و تحقیق و پژوهش در حیطه معنویت اهمیت دهند و در وهله دوم به انتقال و رشد صحیح این هوش و معنویت به صورت علمی و دقیق وقت بگذارند (۱۹).

رحیمی و هم کاران پژوهشی با هدف تعیین هوش معنوی دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۹۱ انجام دادند که یک مطالعه مقطعی و توصیفی بود. جامعه پژوهش شامل تمام دانشجویان پرستاری و مامایی دانشکده رازی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در مقطع کارشناسی بودند. نمونه گیری از روش سرشماری و تعداد آن ها ۲۲۲ نفر بود (۱۵۰ نفر دانشجوی پرستاری و ۷۲ نفر دانشجوی مامایی)، ابزار پژوهش در این مطالعه پرسش نامه ۴۲ سوالی هوش معنوی بود که توسط بدیع و همکاران تهیه شد که روایی و پایایی آن سنجیده شده بود. به منظور نمره گذاری این مقیاس ۴۲ گویه ای برای هریک از پنج گزینه "کاملاً موافق"، "موافق"، "تا حدودی"، "مخالف"، "کاملاً مخالف" به ترتیب نمره ۴، ۳، ۲، ۱، ۰ در نظر گرفته شد. پس از جمع آوری داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ و با استفاده از آزمون های آماری پارا متریک (t مستقل و Anova) مورد تجزیه تحلیل قرار گرفتند. پرسش نامه توسط ۱۸۵ نفر (۱۲۳ نفر پرستاری و ۵۳ نفر مامایی) تکمیل شد که ۶۶٫۵٪ گروه سنی از دانشجویان ۲۰ سال بود، اکثراً خانم و مجرد بودند. همچنین ۴۱٫۶٪ از دانشجویان در سال سوم تحصیل بودند که از نظر معدل کل ۵۶٫۹٪ معدل دانشجویان زیر ۱۷ بود. نتایج نشان داد که میانگین نمره هوش معنوی دانشجویان 16.98 ± 150.07 که نسبتاً بالا و مطلوب است. سایر نتایج حاکی از آن است که بین میانگین نمرات هوش معنوی و متغیرهای سن و جنس و وضعیت تاهل و سال تحصیلی، گذراندن دوره آموزشی در ارتباط با معدل از نظر آماری تفاوت معناداری وجود ندارد. با توجه به نتایج مطالعه به نظر می رسد توجه به ظرفیت های انسانی و معنوی دانشجویان به عنوان یک نقطه قوت بتواند زمینه ساز آینده حرفه ای موفق تر و مطلوب تر در هر دو گروه پرستاری و مامایی باشد، لذا توجه به هوش معنوی و تبیین آن می تواند دانشجویان را بر درک ارزش و معنای زندگی، حل مسائل و در پیوند با خود، دیگران و جهان یاری رساند. همچنین با توجه به ماهیت رشته پرستاری و مامایی و تعاملات نزدیک پرستاران و ماماها با بیماران شاید بتوان گفت که تقویت هوش معنوی دانشجویان پرستاری و مامایی بتواند در

نحوه مراقبت از بیماران مؤثر باشد. به همین علت محتوای درسی که بتواند ارتقا دهنده هوش معنوی و دانشجویان پرستاری و مامایی باشد باید در برنامه آموزش پرستاری و مامایی گنجانده شود و لازم است که در این راستا محتوا و محیط آموزشی مناسب نیز فراهم گردد (۱۷).

باقری و هم کاران با هدف تعیین رابطه بین هوش معنوی و شادکامی و متغیرهای دموگرافیک در پرستاران بیمارستان فاطمه الزهرا و بنت الهدی شهرستان بوشهر پژوهشی در سال ۱۳۹۰ انجام دادند که این مطالعه توصیفی-تحلیلی بود. جامعه پژوهش شامل پرستاران شاغل در بیمارستان بودند. حجم نمونه به وسیله جدول مورگان (۱۹۷۹) برآورد شده بود. سپس با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای-تصادفی اسامی پرستاران شاغل در هر کدام از بخش های بیمارستان ها استخراج شدند. بعد از برگزاری جلسه توجیهی با سوپروایزر و مسئولان پرسش نامه توزیع شد که ۱۴۳ پرسش نامه توزیع شد که ۸۰٪ پر شد. پرسش نامه شامل اطلاعات دموگرافیک شامل جنس، سن، بخش محل کار، تحصیلات و غیره بود. پرسش نامه هوش معنوی که روایی و پایایی آن بر اساس ضریب کرونباخ ۰٫۹۵ می باشد. حاوی ۹۷ سوال است که ۴ مولفه خود آگاهی متعالی ۵۵ سوال، تجربیات معنوی ۳۴ سوال، شکیبایی ۱۹ سوال و بخشش ۷ سوال را می سنجد. روش نمره گذاری به روش لیکرت بود. هر عبارت دارای چهار گزینه است و از الگوی ۱-۴ پیروی میکند. اگر آزمودنی گزینه تقریباً را انتخاب کند نمره ۴، گزینه اغلب نمره ۳، گزینه به ندرت نمره ۲ و گزینه هرگز نمره ۱ را به وی داده شد. و هم چنین پرسش نامه شادکامی اکسفورد که حاوی ۲۹ سوال بود و توسط دانشگاه اکسفورد ساخته و توسط علی پور ترجمه شد جهت سنجش شادکامی بهره گرفته شد. نمره گذاری آن توسط لیکرت مقیاس شد و سپس نمرات ۱، ۲، ۳، ۴ به ترتیب گزینه های الف، ب، ج، د در نظر گرفته شده بود. با توجه به سوالات، نمرات بین ۰-۸۷ بود که توسط نرم افزار SPSS تحلیل آماری انجام شد. تجزیه و تحلیل نشان داد که بین هوش معنوی و شادکامی رابطه خطی و معنادار مستقیمی وجود دارد ($p < 0.000$). از بین ۴ مولفه هوش معنوی، سه مولفه خود آگاهی متعالی ($P < 0.001$)، تجربیات معنوی ($P < 0.000$) و شکیبایی ($P < 0.002$) با شادکامی رابطه مستقیم داشتند و تنها در عامل چهارم، بخشش با شادکامی رابطه معناداری مشاهده نشد ($P < 0.11$). از بین مشخصات دموگرافیک تنها بخش محل کار با شادکامی با یکی از مولفه های هوش معنوی یعنی شکیبایی ارتباط معناداری وجود داشت ($P < 0.003$). همچنین بین محل کار و شادکامی هم ارتباط معناداری وجود داشت (13) ($P < 0.008$).

ضمیری نژاد و هم کاران با هدف تعیین پیش بینی شادکامی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی خراسان براساس هوش معنوی پژوهشی در سال ۱۳۹۲ انجام دادند که این مطالعه از نوع مقطعی-تحلیلی می باشد. حجم نمونه با توجه به ضریب همبستگی به دست آمده ۱۰۷ نفر برآورد شده بود که در این مطالعه ۱۲۹ نفر مورد بررسی قرار گرفتند. از روش نمونه گیری طبقه ای متناسب به صورت تصادفی استفاده شد. افراد پرسش نامه محقق ساخته جمعیت شناختی، مقیاس خود شناسی هوش معنوی، همچنین مقیاس شادکامی اکسفورد را تکمیل نمودند. پرسش نامه هوش معنوی توسط کینگ به منظور سنجش توانایی های هوش معنوی ساخته شده بود. این پرسش نامه دارای ۲۴ عبارت بود که توانایی مربوط به هوش معنوی را در ۴ بعد اصلی ارزیابی می کند که شامل تفکر انتقادی موجودی، تولید معنای شخصی، آگاهی متعالی بود. پاسخ های آن به صورت لیکرت ۵ تایی از "هیچ در مورد من صدق نمی کند" تا "کاملاً در مورد من صدق میکند" می باشد. پرسش نامه ۲۹ گزاره ای شادکامی اکسفورد که برای اولین بار توسط ارگایل و هم کاران ساخته شد. مقیاس سوالات شادکامی در محدوده ۰-۸۷ بود و مقیاس سوالات هوش معنوی ۱۲۰-۲۴ می باشد. تحلیل آماری توسط پیرسون و T مستقل و رگرسیون چند گانه به روش گام به گام step wise توسط نرم افزار SPSS 20 تجزیه و تحلیل شد. در بررسی ارتباط شادکامی با هوش معنوی مشخص شد که ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر $r = 0.505$ به دست آمده که از نظر آماری معنادار بوده بود ($P < 0.001$). از بین متغیرهای دموگرافیک تنها هوش معنوی و جنسیت در پیش بینی شادکامی معنی دار بود با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می شود که میزان هوش معنوی در گروه های

مختلف با یکدیگر مقایسه شود. هم چنین از آنجا که شادکامی دارای مولفه های عاطفی، اجتماعی و شناختی می باشد، پیشنهاد میشود سایر منابع شادکامی هم مورد مطالعه قرار گیرد (۲۰).

کنگ و همکاران مطالعه ای با هدف تعیین نقش دخالت مذهبی در افسردگی، رفتارهای پرخطر، و عملکرد تحصیلی در نوجوانان کره ای آمریکایی در سال ۲۰۱۱ انجام دادند. تعامل بین معنویت شخصی، علایم افسردگی، مشارکت در رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان کره ای گزارش شد. داده ها با استفاده از یک پرسش نامه از ۲۴۸ نوجوان که ۱۲۸ مونث و ۱۲۰ نفر مذکر بودند جمع آوری کردند. محدوده سنی آنان ۱۹-۱۲ سال می باشد. روش مطالعه به این شکل بود که اطلاعات دموگرافیک در مورد سن، جنس، سال تحصیلی در مدرسه، کشور اصلی، سن مهاجرت، کشور اصلی پدر و مادر، سن مهاجرت، سطح تحصیلات برای پدر و مادر، نوع زبان مورد استفاده برای مکالمه در منزل و همچنین مقیاسی برای سنجش میزان فعالیت های مذهبی در کلیسا سنجیده می شوند. معنویت فردی به عنوان اندازه گیری تجارب روزانه دینی، باور ها و شیوه های خصوصی و رابطه با کلیسا می باشد و نتایج نشان داد که سطح تعامل با کلیسا و معنویت فردی با میزان نمرات دانشجو و علایم افسردگی مرتبط بوده است. به این حالت بوده است با شرکت در کلیسا و تاثیرات آن میزان نمره بالایی را دریافت کردند. نتایج نشان می دهد که میزان علایم افسردگی در دختران بیشتر و نمرات بالاتر در پسران بیشتر است (۲۱).

از مجموع مطالعات ذکر شده می توان چنین نتیجه گرفت که دوران دانشجویی زمان مناسبی برای آموزش هوش معنوی است، چرا که دانشجو سؤالات فراوانی در این زمینه در ذهن می پروراند و پرورش معنویت می تواند دانشجو را در توجه به تجربه های معنوی و به کارگیری آن در حل مسائل و درک ارزش و معنای زندگی یاری دهد. از آن جا که پیشرفت تحصیلی دانشجویان گروه های پزشکی با سلامت جامعه ارتباط دارد؛ پیشنهاد می شود مسئولان و برنامه ریزان آموزش پزشکی به این مقوله توجه بیش تری مبذول دارند.

محدودیت‌ها و مشکلات اجرایی پژوهش

تکمیل ناکامل برخی از پرسشنامه‌ها که جهت کاهش این محدودیت علاوه بر اخذ رضایت دانشجویان، هدف پژوهش به آنها توضیح داده شد و پرسشنامه‌ها در حضور محقق تکمیل شدند.

تعریف واژه‌ها

هوش معنوی: هوش معنوی چارچوبی برای شناسایی و سازمان‌دهی مهارت‌ها و توانایی‌های مورد نیاز برای درک عمیق سؤالات حیاتی و ارزش‌های بیش‌تری برای سطوح چندگانه آگاهی معنوی که علاوه بر بهبود کیفیت زندگی کاری کارکنان، کارایی کل سازمان را ارتقای بخشد تعریف می‌شود.

پیشرفت تحصیلی: میانگین نمره در هر ترم تحصیلی تعریف می‌شود.

شادکامی: بالندگی، سرزندگی و نشاط روانی انسان به دلیل تاثیر قابل ملاحظه‌ای که بر تمامی جنبه‌های شخصیتی انسان و چگونگی بروز و ظهور رفتارهای مختلف او دارد.

فصل دوم

هدف اصلی طرح

تعیین ارتباط هوش معنوی با شادکامی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴

اهداف فرعی

- تعیین میزان هوش معنوی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴
- تعیین میزان شادکامی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴
- تعیین میزان پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴
- تعیین ارتباط بین هوش معنوی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴
- تعیین ارتباط بین هوش معنوی و شادکامی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴
- تعیین ارتباط بین هوش معنوی و مشخصات فردی و اجتماعی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴
- تعیین ارتباط بین شادکامی و مشخصات فردی و اجتماعی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴

سوال پژوهش:

- وضعیت هوش معنوی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴ چگونه است؟
- وضعیت شادکامی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴ چگونه است؟
- میزان پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴ چگونه است؟
- چه ارتباطی بین هوش معنوی و مشخصات فردی و اجتماعی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴ وجود دارد؟
- چه ارتباطی بین شادکامی و مشخصات فردی و اجتماعی در دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در سال ۱۳۹۴ وجود دارد؟

فرضیات پژوهش

- بین هوش معنوی و پیشرفت تحصیلی ارتباط وجود دارد.
- بین هوش معنوی و شادکامی ارتباط وجود دارد.

فصل سوم

نوع مطالعه

این پژوهش یک مطالعه توصیفی تحلیلی از نوع مقطعی است. پژوهشگر پس از دریافت مجوز از معاونت تحقیقات و فن آوری دانشکده و شناسایی واحدهای مورد پژوهش با بیان اهداف تحقیق به آنان و پاسخگویی به سوالات به جمع آوری اطلاعات پرداخت.

جمعیت مورد مطالعه

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان رشته های پرستاری، مامایی دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در مقطع کارشناسی تشکیل دادند.

حجم نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان رشته های پرستاری، مامایی دانشکده پرستاری و مامایی قزوین در مقطع کارشناسی تشکیل دادند. واحدهای مورد پژوهش که معادل ۳۷۷ نفر می باشند به شیوه نمونه گیری سهمیه ای در صورت احراز شرایط وارد مطالعه شدند بدین شکل که پژوهشگر پس از مشخص نمودن آمار دانشجویان پرستاری و مامایی به تفکیک ترم تحصیلی با تعیین تعداد نمونه به شیوه غیر تصادفی به سراغ شرکت کنندگان رفت و به تکمیل پرسشنامه پرداخت. زمان تکمیل هر پرسشنامه ۱۵ دقیقه در نظر گرفته شد. محل تکمیل پرسشنامه دانشکده پرستاری و مامایی و در زمان استراحت دانشجویان بود. معیار خروج از مطالعه شامل دانشجویان ترم اول و نیز عدم تمایل دانشجو به شرکت در می باشد.

$$n_s = \frac{(1 - \alpha/2)^2 * \sigma^2}{d^2}$$

$$n_i = \frac{N_i}{N} \times n_s$$

با استناد به مقاله مرضیه ریسی (۱۸) پس از جایگذاری مقادیر $\sigma = ۱۸/۸۳$ مربوط به میانگین نمره هوش معنوی و $\alpha = ۰/۰۵$ و $d = ۳$ در فرمول زیر تعداد نمونه ۱۵۱ دانشجو برآورد شد. با برآورد درصد ریزش به میزان ۲۰٪ تعداد ۱۸۱ نمونه مورد نیاز بود.

N_i یعنی تعداد دانشجویان هر ورودی مثلا پرستاری بهمن ۹۰

N یعنی تعداد کل جامعه یعنی ۳۷۷ دانشجوی پرستاری و مامایی

N_s تعداد نمونه ای که ابتدا محاسبه کردیم ۱۸۱ نفر

حجم نمونه نهایی

تعداد دانشجویان به تفکیک ترم و رشته تحصیلی	سهم هر ترم بر اساس فرمول N_i
پرستاری بهمن ۹۰، ۲۸ نفر	$12 = 13/44$
پرستاری بهمن ۹۱، ۳۵ نفر	$14 = 16/80$
پرستاری ۹۲ مهر ۳۴ نفر	$14 = 16/32$
پرستاری ۹۲ بهمن ۳۰ نفر	$13 = 14/40$
پرستاری ۹۱ مهر ۳۴ نفر	$15 = 16/32$
پرستاری ۹۰ مهر ۳۵ نفر	$14 = 16/80$
پرستاری ۹۳ مهر ۵۴ نفر	$23 = 25/92$
مامایی ۹۰ پیوسته ۲۷ نفر	$11 = 12/96$
مامایی ۹۱ پیوسته ۳۶ نفر	$15 = 17/28$
مامایی ۹۲ پیوسته ۳۵ نفر	$15 = 16/80$
مامایی ۹۳ پیوسته ۳۰ نفر	$13 = 14/40$
مامایی ۹۲ نا پیوسته ۲۰ نفر	$8 = 9/60$
مامایی ۹۳ نا پیوسته ۳۳ نفر	$14 = 15/84$
تعداد کل = ۳۷۷	تعداد حجم نمونه = ۱۸۱

پس از اتمام نمونه گیری ۱۶۴ پرسشنامه تکمیل گردید.

مکان و زمان انجام مطالعه

محیط پژوهش، دانشکده پرستاری و مامایی قزوین وابسته به دانشگاه علوم پزشکی قزوین می باشد.

متغیرهای تحقیق

مشخصات متغیر	مستقل	وابسته	زمینه ای یا مداخله گر	کمی		کیفی		تعریف علمی	مقیاس
				پایه	مقیاس	اسمی	رتبه ای		
جنس			*			*		به شیوه خود گزارش دهی تکمیل می شود	مونث/مذکر
سن			*	*				ه شیوه خود گزارش دهی تکمیل می شود	سال
دین			*			*		منظور از دین، اعتقاد دانشجویان به یکی از ادیان آسمانی است.	اسلام
مذهب			*			*		منظور از مذهب، اعتقاد دانشجویان به یکی از مذاهب دین اسلام است.	شیعه/اسنی
محل تولد			*			*		منظور از محل تولد یکی از شهر های کشور است که محل صدور شناسنامه می باشد.	شهر
رشته تحصیلی			*			*		منظور از رشته تحصیلی، رشته ای است که اکنون در آن مشغول به تحصیل می باشند.	پرستاری/مامایی
شیوه پذیرش در دانشگاه			*			*		منظور از سهمیه امتیازی است که در رتبه کنکور سراسری موثر می باشد.	سهمیه مناطق سهمیه شاهد و ایثارگر سهمیه کارمند
وضعیت تاهل			*			*		وضعیت ازدواج دانشجوی	مجرد/ متاهل/مطلقه /بیوه
تحصیلات پدر			*				*	از طریق پرسشنامه	پیسواد، ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد حوزوی و بالاتر
تحصیلات مادر			*				*	از طریق پرسشنامه	پیسواد، ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد حوزوی و بالاتر
شغل پدر			*			*		از طریق پرسشنامه	بیکار، آزاد، کارگر، کارمند روحانی و...
شغل مادر			*			*		از طریق پرسشنامه	خانه دار، کارگر کارمند روحانی و...
وضعیت درآمد			*				*	از طریق پرسشنامه	زیر پانصد هزار تومان بین پانصد هزار تومان تا یک میلیون بین یک تا دو میلیون بیش تر از دو میلیون
معدل دیپلم			*	*				میانگین نمره کل دوره متوسطه می باشد	
معدل میانگین فعالی			*	*				میانگین نمره کل دوره تحصیل تا کنون	
معدل در هر ترم تحصیلی به ترتیب			*	*				میانگین نمره در هر ترم تحصیلی	
شادکامی		*			*			نمره ای است که آزمودنی از پرسش نامه شادکامی اکسفورد دریافت می کند.	از ۰ تا ۲۹ به عنوان سطح پایین از ۳۰ تا ۵۸ به عنوان سطح متوسط از ۵۹ تا ۸۷ به عنوان سطح بالا

هوش معنوی *							هوش معنوی چارچوبی برای شناسایی و سازمان دهی مهارت ها و توانایی های مورد نیاز برای درک عمیق سوالات حیاتی و ارزش های بینشی برای سطوح چندگانه آگاهی معنوی که علاوه بر بهبود کیفیت زندگی کاری کارکنان، کارایی کل سازمان را ارتقا می بخشد تعریف می شود. که با ابزار سنجیده می شود. رشنامه شامل ۴۲ گویه در ۴ حیطه است. حیطه اول: تفکر کلی و بعد اعتقادی (۱۲ گویه)، حیطه دوم: توانایی مقابله و تعامل با مشکلات (۱۵ گویه)، حیطه سوم: پرداختن به سجایای اخلاقی (۸ گویه)، حیطه چهارم: خودآگاهی و عشق و علاقه (۷ گویه).	از ۱ تا ۶۹ به عنوان سطح پایین از ۷۰ تا ۱۳۹ به عنوان سطح متوسط از ۱۴۰ تا ۲۱۰ به عنوان سطح بالا
پیشرفت تحصیلی *							منظور میانگین کل دوره تحصیل دانشجو است	نمره معدل

روش گردآوری داده‌ها و ابزار آن

ابزار جمع آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه ای ۳ بخشی می باشد:

ابزار جمع آوری اطلاعات در مطالعه حاضر پرسشنامه می باشد که در سه بخش: ۱- اطلاعات دموگرافیک ۲- پرسشنامه هوش معنوی بدیع و پرسشنامه شادمانی آکسفورد و ۳- میانگین معدل دانشجویان (جهت سنجش پیشرفت تحصیلی) خواهد بود. جهت قابل اعتماد بودن نتایج این بخش پژوهشگر با ارائه کد به هر پرسشنامه پرسشنامه و شناسایی دانشجویان با مراجعه به آموزش دانشکده معدل دانشجویان در هر نیمسال و به صورت کلی را بدست خواهد آورد لازم به ذکر این نکته می باشد که شرکت کنندگان تنها برای پژوهشگر قابل شناسایی ماندند و کلیه اطلاعات جمع آوری شده به صورت محرمانه باقی ماند.

اطلاعات دموگرافیک:

جنس، سن، دین، محل تولد، رشته تحصیلی، شیوه پذیرش در دانشگاه، وضعیت تأهل، تحصیلات پدر، تحصیلات مادر، شغل پدر، شغل مادر، وضعیت تاهل، معدل دیپلم، میانگین معدل فعلی معدل هر ترم تحصیلی

پرسشنامه هوش معنوی توسط علی بدیع و همکاران در ایران ساخته و اعتباریابی شده است (۲۱) با توجه به اینکه طراحی سؤالات آن به گونه ای بوده است که حداقل سوگیری فرهنگی، اجتماعی و جهت گیری دینی را دارد، در این مطالعه استفاده شد. پرسشنامه شامل ۴۲ گویه در ۴ حیطه است. حیطه اول: تفکر کلی و بعد اعتقادی (۱۲ گویه)، حیطه دوم: توانایی مقابله و تعامل با مشکلات (۱۵ گویه)، حیطه سوم: پرداختن به سجایای اخلاقی (۸ گویه)، حیطه چهارم: خودآگاهی و عشق و علاقه (۷ گویه). این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت ۵ گزینه ای از ۵: کاملاً موافق، موافق: ۴، تا حدودی: ۳، مخالف: ۲، کاملاً مخالف: ۱ نمره دهی می شود که این نمره دهی با توجه به مفهوم سؤالات و بار منفی آن، در حیطه دوم برعکس است. بنابراین حداقل و حداکثر نمره ی پرسشنامه بین ۱ تا ۲۱۰ در نظر گرفته شد. طراحان پرسشنامه برای تعیین پایایی پرسشنامه هوش معنوی از روش محاسبه ی ضریب آلفای کرونباخ و روش دو نیمه کردن استفاده کردند. که این ضرایب برای کل پرسشنامه به ترتیب برابر با ۰/۸۵ و ۰/۷۸ است که بیانگر پایایی قابل قبول پرسشنامه یاد شده است. هم چنین برای تعیین اعتبار پرسشنامه یاد شده نمره آن با نمره سؤال ملاک همبسته شده و مشخص گردیده که رابطه مثبت ($r=0.55, P=0.0001$) معنا داری بین آنها بوجود آمد که نشان می دهد پرسشنامه هوش معنوی از اعتبار لازم برخوردار است (۲۲).

پرسشنامه شادکامی آکسفورد تجدید نظر شده آرگیل شامل ۲۹ گویه در ۵ حیطه است. حیطه اول: رضایت از زندگی (۸ گویه) حیطه دوم حرمت خود (۷ گویه) حیطه سوم بهزیستی فاعلی (۵ گویه) حیطه چهارم: رضایت خاطر (۴ گویه)، حیطه پنجم: خلق مثبت (سه گویه). هر گویه به ترتیب از ۰ تا ۳ نمره گذاری می شود و جمع نمره های گویه های ۲۹ گانه، نمره کل مقیاس را تشکیل می دهد که دامنه آن از صفر تا ۸۷ است. اعتبار و روایی این پرسشنامه توسط علیپور و آگاه هریس سنجیده شده و نتایج نشان دادند که برای اندازه گیری شادکامی در جامعه ایرانی از اعتبار و روایی مناسب برخوردار است. اعتبار و روایی پرسشنامه شادکامی آکسفورد از نظر همسانی درونی نشان می دهد که تمام ۲۹ گویه این پرسشنامه با نمره کل، همبستگی بالایی دارند و آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۱ (۲۳).

روایی و پایایی ابزار گردآوری داده‌ها

برای تعیین روایی از روایی محتوا استفاده شد. پس از مشاوره با اساتید و اعمال نظرات و پیشنهادات آنها، پرسشنامه برای تعیین پایایی آماده شد. برای تعیین پایایی جهت تعیین همبستگی درونی از آلفا کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفا برای پرسشنامه شادکامی ۰/۹۲ و پرسشنامه هوش معنوی ۰/۹۰ بدست آمد که بیانگر پایایی پرسشنامه ها بود.

روش کار

پس از هماهنگی با ریاست محترم دانشکده های دانشگاه علوم پزشکی قزوین و معاونت محترم پژوهشی دانشکده پرستاری مامایی قزوین جمع آوری اطلاعات بصورت یک مرحله ای انجام شد. قبل از تکمیل پرسشنامه ها، رضایت کتبی آگاهانه از واحدهای مورد پژوهشی اخذ شد و سپس پرسشنامه ها در اختیار دانشجویان قرار داده می شود تا در حضور پرسشگر تکمیل نمایند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

جهت توصیف داده ها از آمار توصیفی (فراوانی و درصد برای متغیرهای کیفی و میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای کمی) استفاده شد. جهت تعیین متغیرهای مرتبط با هوش معنوی از آزمون های آماری همبستگی برای داده های طبقه بندی شده و کیفی استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل آماری از نرم افزار spss.18 استفاده شد. سطح معنی داری $p < 0.05$ در نظر گرفته شد.

ملاحظات اخلاقی

۱. کسب اجازه از معاونت تحقیقات و فن آوری دانشکده علوم پزشکی قزوین
۲. کسب اجازه از ریاست دانشکده پرستاری و مامایی قزوین
۳. بیان هدف تحقیق برای واحدهای مورد پژوهش
۴. اختیاری بودن واحد های مورد پژوهش در شرکت در پژوهش
۵. کسب رضایت آگاهانه کتبی از شرکت کنندگان در پژوهش
۶. رعایت موازین اخلاقی در استفاده از متون و نشر نتایج
۷. اطلاع نتایج این پژوهش به دانشکده های پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

فصل چہارم

میانگین سنی دانشجویان پرستاری $23/11 \pm 6/29$ بود. اکثریت واحدهای مورد پژوهش ($76/2\%$) مونث بودند. نمره کلی هوش معنوی و شادکامی با میانگین و انحراف معیار به ترتیب $16/79 \pm 143/88$ و $17/52 \pm 46/73$ به دست آمد. (جدول شماره ۱) میانگین معدل دیپلم دانشجویان $2/32 \pm 17/55$ و معدل کنونی آنان $1/14 \pm 15/77$ بود. در تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون t -test و پیرسون بین سن با شادکامی و هوش معنوی و شادکامی و رشته تحصیلی ارتباط معنی داری مشاهده شد. جدول شماره ۴ ارتباط برخی از متغیرهای فردی و اجتماعی با هوش معنوی و شادکامی را نشان می دهد. اما بین هوش معنوی و شادکامی ارتباط معنی دار و وضعیفی مشاهده گردید ($R=0/353$, $P=0/000$) (جدول شماره ۴) ارتباط تک متغیرهای زیر مقیاس های شادکامی با هوش معنوی و زیر مقیاس های هوش معنوی با شادکامی نشان داده شده است (جدول شماره ۳) هم چنین جدول شماره ۴ نشان می دهد که میزان شادکامی در افراد مونث و شیعه و متاهل بیشتر از افراد مذکر و اهل تسنن و مجرد است و میزان هوش معنوی در افراد مونث و شیعه و متاهل بیشتر می باشد.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب مشخصات فردی و اجتماعی

فراوانی (درصد)	فراوانی	مشخصات فردی و اجتماعی
رشته	پرستاری مامایی	$108 (65/9)$ $56 (34/1)$
جنسیت	مؤنث مذکر	$125 (76/2)$ $39 (23/8)$
شغل پدر	آزاد کارگر کارمند روحانی سایر	$78 (47/6)$ $19 (11/6)$ $33 (20/1)$ $2 (1/2)$ $32 (19/5)$
شغل مادر	خانه دار شاغل	$144 (87/8)$ $20 (12/2)$
سن (سال)	$23/11 \pm 6/29$	
مذهب	شیعه	$159 (97)$

سنی	۵ (۳)	
نوع سهمیه پذیرش در دانشگاه	بدون سهمیه منطقه ای شاهد کارمند	۱۰ (۶/۱) ۱۳۰ (۷۹/۳) ۳ (۱/۸) ۸ (۴/۹)
وضعیت تاهل	مجرد متاهل	۱۱۹ (۷۲/۶) ۴۴ (۲۶/۸)
سطح تحصیلات پدر	بی سواد ابتدایی راهنمایی دبیرستان کاردانی کارشناسی کارشناسی ارشد و بالاتر حوزوی	۶ (۳/۷) ۳۱ (۱۸/۹) ۳۶ (۲۲) ۴۹ (۲۹/۹) ۱۷ (۱۰/۴) ۱۴ (۸/۵) ۹ (۵/۵) ۲ (۱/۸)
سطح تحصیلات مادر	بی سواد ابتدایی راهنمایی دبیرستان کاردانی کارشناسی کارشناسی ارشد و بالاتر حوزوی	۲۹ (۱۷/۷) ۴۰ (۲۴/۴) ۳۲ (۱۹/۵) ۴۰ (۲۴/۴) ۸ (۴/۹) ۱۲ (۷/۳) ۲ (۱/۲) ۰ (۰)
درآمد ماهیانه	کمتر از ۵۰۰ هزار تومان ۵۰۰۰۰۰-۱۰۰۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰۰۰-۲۰۰۰۰۰۰ بیشتر از دو میلیون	۱۱ (۶/۷) ۴۴ (۲۶/۸) ۸۴ (۵۱/۲) ۲۲ (۱۳/۴)
ترم تحصیلی	۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸	۲ (۱/۲) ۳۷ (۲۲/۶) ۱۶ (۹/۸) ۱۷ (۱۰/۴) ۳۲ (۱۹/۵) ۱۹ (۱۱/۶) ۲۲ (۱۳/۴)

معدل دیپلم	$17/55 \pm 2/32$	
معدل کنونی	$15/77 \pm 1/14$	
مجموع	$(100)164$	
هوش معنوی	$143/88 \pm 16/79$	
شادکامی	$46/73 \pm 17/52$	

* داده های کمی بصورت (انحراف معیار \pm میانگین) بیان شدند.

جدول شماره ۲: ارتباط بین زیر مقیاس های شادکامی با هوش معنوی

متغیر	هوش معنوی	R	سطح معنی داری
رضایت از زندگی		$0/554$	$0/000$
حرمت از خود		$0/384$	$0/000$
بهزیستی		$0/341$	$0/000$
رضایت خاطر		$0/254$	$0/009$
خلق مثبت		$0/017$	$0/861$

* سطح معنی داری کمتر از $0/05$ گرفته شده است.

جدول شماره ۳: ارتباط بین زیر مقیاس های هوش معنوی با شادکامی

متغیر	شادکامی	R	سطح معنی داری
تفکر کلی و بعد اعتقادی		$0/378$	$0/000$
توانایی مقابله و تعامل با مشکلات		$0/12$	$0/22$
پرداختن به سجایای اخلاقی		$0/306$	$0/001$
خودآگاهی و عشق و علاقه		$0/512$	$0/000$

*سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ گرفته شده است.

جدول شماره ۴: ارتباط هوش معنوی و شادکامی با مشخصات فردی اجتماعی

متغیر	متغیر	میانگین و انحراف معیار F / R	سطح معنی داری	نوع آزمون
شادکامی	مذکر	$45/71 \pm 15/50$	۰/۶۸	t-test
	مونث	$47/04 \pm 18/14$		
هوش معنوی	مذکر	$142/76 \pm 16/51$	۰/۶۳	t-test
	مونث	$144/23 \pm 16/92$		
شادکامی	شیعه	$46/76 \pm 17/70$	۰/۸۴	t-test
	اهل تسنن	$45/75 \pm 9/03$		
هوش معنوی	شیعه	$143/89 \pm 16/89$	۰/۹۸	t-test
	اهل تسنن	$143/75 \pm 14/22$		
شادکامی	مجرد	$45/84 \pm 17/09$	۰/۲۰	t-test
	متاهل	$49/79 \pm 18/16$		
هوش معنوی	مجرد	$143/39 \pm 16/08$	۰/۵۱	t-test
	متاهل	$145/34 \pm 18/83$		
شادکامی	پرستاری	$43/85 \pm 15/52$	۰/۰۰۳	t-test
	مامایی	$52/23 \pm 19/83$		
هوش معنوی	پرستاری	$145/19 \pm 16/39$	۰/۱۸۲	t-test
	مامایی	$141/41 \pm 17/40$		
شادکامی	سن	$R=0/169$	۰/۰۳۲	پیرسون
		$R=0/209$	۰/۰۰۸	
شادکامی	معدل کنونی	$R=0/04$	۰/۶۴	پیرسون
	معدل دیپلم	$R=0/074$	۰/۴۵	
	معدل کنونی	$R=0/175$	۰/۰۷۴	
	معدل دیپلم	$R=0/150$	۰/۱۳۰	
هوش معنوی	تحصیلات مادر	$F=1/56$	۰/۰۲۳	آنوا
هوش معنوی	ترم تحصیلی	$F=1/66$	۰/۰۱۷	آنوا
شادکامی	سهمیه پذیرش در دانشگاه	$F=1/48$	۰/۰۴۹	آنوا
شادکامی	شغل پدر	$F=1/58$	۰/۰۲۲	آنوا
شادکامی	تحصیلات پدر	$F=1/70$	۰/۰۰۹	آنوا
هوش معنوی	شادکامی	$R=0/353$	۰/۰۰۰	پیرسون

*سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ گرفته شده است.

فصل پنجم

بحث و نتیجه گیری

این مطالعه با هدف تعیین ارتباط هوش معنوی با شادکامی و پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی قزوین انجام شد. نمره کلی هوش معنوی و شادکامی با میانگین و انحراف معیار به ترتیب $16/79 \pm 143/88$ (نمره هوش معنوی بین ۲۱۰-۱ متغیر است) و $17/52 \pm 73/46$ به دست آمد (نمره شادکامی بین ۸۷-۰ متغیر است). هم چنین بین هوش معنوی و شادکامی ارتباط معنی دار مشاهده گردید ($R = 0/353$, $P = 0/000$) هم سو با مطالعه حاضر رئیسی و باقری و آذربایجانی در مطالعه خود نشان دانشجویانی که نمره هوش معنوی بالاتری کسب کردند نمره شادکامی بالاتری دارند (۱۵ و ۱۴ و ۹). از بین زیر مقیاس های شادکامی در مطالعه کنونی بین رضایت از زندگی و هوش معنوی ارتباط معنی داری مشاهده شد نادری و همکاران نشان دادند که بین هوش معنوی و رضایت از زندگی سالمندان رابطه معنی داری مشاهده شد (۱۶). ابوالقاسم یعقوبی و همکاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که بین میانگین گروه های مختلف دانشجویان براساس نمره شادکامی از نظر هوش معنوی تفاوت معناداری وجود دارد. بدین معناست که با افزایش میزان هوش معنوی، میزان شادکامی دانشجویان نیز افزایش می یابد. از آنجایی که هوش معنوی توانایی تجربه شده ای است که به افراد امکان دست یابی به دانش و فهم بیشتر را می دهد و زمینه را برای رسیدن به کمال و ترقی در زندگی فراهم می کند هم چنین شادی موجب بهبود و رضایت در زندگی و روحیه مشارکت بالاتر می گردد و افراد دارای زندگی معنوی بدون شک از نظر روان شناختی افراد سالم هستند پس می توان گفت افراد دارای هوش معنوی بالا از شادکامی بیشتری برخوردارند که خودشان نشان از سلامت روان می باشد (۱۷). که همسو با مطالعه ژینا ۱۹۹۶ می باشد که دریافت سلامت معنوی با گرایش درونی به مذهب و تعهد جدی نسبت به مذهب به خودی خود می تواند هدف نهایی تلقی شود و داشتن هدف در زندگی با شادی همبستگی مثبت دارد (۱۸). و همچنین دولیل و خارل در پژوهشی بیان کردند که سطح افسردگی افرادی که معنویت بالاتری دارند پایین تر می باشد (۱۹). محمد رفیعی و هم کاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که ارتباط معناداری بین شادکامی و سلامت روانی وجود دارد (۲۰). در بررسی دیگری که در شهر ژنو سوئیس بر روی دانشجویان انجام شد نتایج بیانگر آن است که دانشجویان که شادی دائمی و همیشگی داشتند از سلامت روانی بهتری برخوردار بوده اند (۲۱). یکی از تحقیقاتی که موکرجی و برون در خصوص ارتباط مذهب با شادکامی در بین کشورهای مختلف انجام دادند نشان داد افرادی که در کشورهای یک مذهبی زندگی میکنند تا مذاهب چند گانه از شادکامی بیشتری برخوردار هستند (۲۲). سیگمین می گوید در نظریه های روان شناختی اعتقاد بر این است که افراد شادکام رویدادهای بیشتری را که از نظر فرهنگی مطلوب است را تجربه می کنند. و نیز رویدادهای خشی را به صورت مثبت و رویدادهای مثبت را مثبت تر در نظر می گیرند. در واقع افراد قادرند از طریق کنترل افکارشان خوشبختی ذهنی و شادکامی خود را افزایش دهند (۲۳). همچنین خدابخشی در مطالعه خود بین هوش معنوی و سلامت روانی رابطه مثبت و معنادار یافت (۲۴) که همسو با مطالعه مجید هروی کریموی (۲۵) و محمد قاسمی و همکاران (۲۶) می باشد. در مطالعه کنونی بین جنسیت و هوش معنوی ارتباط معنی داری مشاهده نشد ($p = 0/63$) اما هوش معنوی افراد مونث با میانگین و انحراف معیار $16/92 \pm 144/23$ بالاتر از مردان است. اما در مطالعه جورج و همکاران (۲۰۰۶) به نقل از رقیب و هم کاران ارتباط معنی داری بین هوش معنوی و جنسیت مشاهده گردید به طوری که زنان میانگین هوش معنوی بالاتری نسبت به مردان دارند که با نتایج ما هم خوانی ندارد (۲۷) شاید یکی از علت های آن پابندی بیشتر زنان به عقاید و نگرش های مذهبی باشد.

نمره بالاتر زنان در معنویت ممکن است به دلیل جامعه پذیری، نقش های مورد انتظار (نقش زنان به عنوان مربی و مادر) تجارب زندگی و راهبردهای مقابله ای متفاوت آنها نسبت به مردان باشد. زنان ممکن است به دلیل ویژگی هایی چون دلبستگی، مطیع بودن، خطر ناپذیری و استعداد بیشتر برای احساس گناه، برای عقاید معنوی و رفتارهای مذهبی ارزش بیشتری قائل شوند و در نتیجه نمره بالتری کسب کرده باشند. (۱۴)

هم سو با مطالعه حاضر رقیب و همکاران (۱۳۸۷) و صفرانیان و همکاران (۱۳۹۰) و حسن سمیاری و همکاران (۱۳۹۴) بین جنسیت و هوش معنوی ارتباط معنی داری را نشان ندادند که همسو با مطالعه کنونی می باشد (۲۷ و ۲۸ و ۲۹). این گروه از محققین معتقدند که فرصت های متعدد جامعه برای تقویت معنویات و ارزش های دینی، زمینه رشد هوش معنوی مردان را فراهم کرده است. ویگلز ورث نیز نشان داد که زنان نسبت به مردان نمره بالاتری برای هوش معنوی دارند (۳۰). تحقیقات لواسانی و هم کاران و حریری حاکی از آن است که معنویت با جنسیت ارتباط معناداری ندارد (۳۱، ۳۲). در مطالعه حاضر بین جنسیت و شادکامی ارتباط معناداری مشاهده نشد ($p=0/68$). امیر کشاورز و هم کاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که شادکامی در زنان بیشتر از مردان است که مغایر با مطالعه کنونی می باشد (۳۳).

در مطالعه حاضر بین سن و هوش معنوی رابطه معناداری مشاهده شد ($p=0/08$). توان و هم کاران در مطالعه خود (۱۳۹۳) به ارتباط معناداری بین سن و هوش معنوی دست یافتند. با افزایش سن فرد بیشتر به دنبال مهارت های هوش معنوی می رود و در راستای رشد و پرورش آن آگاهانه یا غیر آگاهانه اقدام میکند که با مطالعه ما هم خوانی دارد (۳۴) اگرچه در مطالعه رقیب و همکاران ۱۳۸۷ ارتباط آماری بین سن و هوش معنوی را رد میکند که همسو با مطالعه کنونی نمی باشد (۳۵). در مطالعه ¹Yong بین سن و هوش معنوی رابطه ی مثبت و معنادار وجود داشت (۳۶).

در مطالعه حاضر بین سن و شادکامی ارتباط معناداری مشاهده شد ($p=0/032$). هم چنین بین شادکامی و تاهل ارتباط معناداری مشاهده نشد ($p=0.2$) محسن صفاری و هم کاران در مطالعه خود (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند که میزان شادکامی در افراد با سن بیشتر و آنهایی که متاهل بودند نسبت به جوان ترها و مجرد ها میزان بالاتری را نشان میدهد که با مطالعه ما همسو نمی باشد (۳۷). اگرچه این پدیده با استفاده از نظریه تکاملی اریکسون² نیز قابل قبول است. وی معتقد است همان طور که فرد در سیر تکاملی خود پیش می رود حس صمیمیت در دوران جوانی شکل میگیرد و دوران میانسالی با تولید و بهره وری و احساس مولد بودن ایجاد نوعی رضایت و خشنودی در فرد می گردد که زمینه ساز رسیدن به کمال در مقابل نا امیدی در دوران های بعدی زندگی هستند (۳۸). اگرچه صیامیان و هم کاران در مطالعه خود (۱۳۹۰) ارتباط معناداری بین سن و شادکامی را نشان ندادند (۳۹). دانش و هم کاران (۱۳۸۹) در مطالعه خود به این دست یافتند که سطح شادکامی دانشجویان متاهل بیشتر از دانشجویان مجرد است (۴۰). صفری و هم کاران در مطالعه خود تفاوت معناداری بین افراد مجرد و متاهل و میزان شادکامی نشان نداد (۴۱). در پژوهش کنونی بین شادکامی و رشته تحصیلی رابطه معناداری مشاهده شد $p=0.003$. در مطالعه صفری و همکاران در سال ۱۳۸۹ به این نتیجه رسیدند که افراد با رشته های مختلف در احساس شادکامی تفاوت معناداری وجود ندارد (۴۱). صیامیان و هم کاران در سال ۱۳۹۰ در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که گزاره های عامل شادکامی (بهریستی فاعلی) و عامل ۵ شادکامی (خلق مثبت) ارتباط معناداری با مقطع و رشته تحصیلی داشته است که مطالعه حاضر هم خوانی دارد (۳۹). در پژوهش کنونی بین هوش معنوی و رشته تحصیلی رابطه معناداری مشاهده نشد $p=0.182$. در مطالعه رئیسی و هم کاران در سال میانگین نمره هوش معنوی و شادکامی در دانشجویان کارشناسی ناپیوسته مامایی بیشتر از دانشجویان پرستاری و پزشکی عمومی بوده است (۱۴).

در مطالعه حاضر بین شادکامی و مذهب رابطه معناداری مشاهده نشد $p=0.84$ که در مطالعه صفری و هم کاران در سال ۱۳۸۹ تفاوت معناداری بین مذاهب مختلف نشان نداد که با مطالعه کنونی همسو می باشد (۴۱). در مطالعه کنونی بین معدل و هوش معنوی رابطه معناداری مشاهده نشد $p=0.15$. هم چنین بین شادکامی و معدل هم رابطه معناداری مشاهده نشد $p=0.64$. در مطالعه رئیسی و هم کاران در سال بین هوش معنوی و میانگین دانشجویان رابطه معنادار مثبتی به دست آمد که با مطالعه کنونی همسو نمی باشد (۱۴). در مطالعه کنونی بین شادکامی و تحصیلات پدر ارتباط معناداری مشاهده شده است $p=0.009$ هم چنین بین هوش معنوی و تحصیلات مادر ارتباط معناداری مشاهده شده است $p=0.023$ که در مطالعه مولازاده و هم کاران در سال ۱۳۹۲ به این نتیجه رسیدند که بین تحصیلات والدین با هوش معنوی

¹ Yong

² Ericson

ارتباطی وجود نداشته است که با پژوهش کنونی مغایرت دارد (42). در مطالعه کشاورز و هم کاران در سال ۱۳۸۶ نتایج حاکی از آن بود که بین تحصیلات، فعالیت مذهبی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد و بین شغل شادکامی ارتباط معناداری وجود دارد $p < 0.01$. بخش اعظمی از ارتباط بین تحصیلات و شادکامی از همبستگی با موقعیت شغلی و در آمد ناشی میشود (۳۳). در رابطه با فعالیت مذهبی که با یافته های وینتگون^۱ و شومن^۲ (۲۰۰۴) تایلور^۳ و چترز^۴ که رابطه ی معنادار مثبت وجود دارد که با مطالعه کنونی هم خوانی ندارد. با این حال در دیگر پژوهش ها این ارتباط دیده شد که احتمالاً آرامش خاطری که سبب اعتقاد به مذهب یا دین خاص در فرد ایجاد می شود . به واسطه ی این است که او را به منبع فنا نشدنی متصل می کند.

پیشنهادهای و محدودیت ها

امروزه با در نظر گرفتن تاکید فراوان بر مراقبت معنوی در نظام بهداشتی که منجر به ارائه مراقبت با کیفیت می شود لذا پیشنهاد می شود که علاوه بر تاکید بر آموزش تئوری با تاکید بیشتری بر جنبه های معنوی و عقاید مثبت در دانشجویان پرستاری پرداخته شود لذا لزوم ارائه دروسی در این باره و حتی برگزاری کارگاهها و ارائه تجربیات معنوی دانشجویان ، مربیان و حتی بیماران می توان به افزایش هوش معنوی دانشجویان کمک نمود از طرفی شادکامی موجب بهزیستی و کارکرد بهتر اجتماعی دانشجویان خواهد شد پایین بود میزان آن در دانشجویان شاید به علت در نظر گرفتن سایر عوامل تاثیر گذار بر شادکامی باشد لذا فراهم نمودن بستر شاد در محیط خانواده و دانشگاه جهت رفاه و رضایت خاطر آنان در دوره جوانی می تواند مفید واقع شود از محدودیت های پژوهش می توان به عدم همکاری برخی از واحدهای مورد پژوهش عوامل تاثیر گذار بر سلامت معنوی که خارج از اطلاعات پرسشنامه ای می باشد و شرایط و ویژگی های شخصیتی دانشجویان و شاید تعاریف متفاوت آنان از معنویت و شادکامی را در نظر گرفت .

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی به شماره ۷۴/د می باشد که در معاونت تحقیقات و فن آوری دانشگاه علوم پزشکی قزوین در تاریخ ۹۴ /۲/۲۱ تصویب و به تایید کمیته اخلاق دانشگاه رسیده است. از همکاری خوب و بی دریغ کلیه مسئولین، اساتید، همکاران و دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان قزوین تقدیر و تشکر به عمل می آید.

¹ Vintgon

² shoman

³ Taylor

⁴ chetrz

- 1- Karimi munagi H, Akbari M, Makarem A, Esmaeeli H, Ebrahimi M. Fleetwood is the relationship with the spiritual intelligence abilities taught in medical school faculty members. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 8 (12): 554-563[Persian].
2. Moallemi S, Raghbi M , SalariDargi Z. Comparison of spiritual intelligence and mental health in addicts and normal individuals. The Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences. 2010; 18(Supple 3): 234- 242. [Persian]
3. Ghobari Bonab B, Salimi M, Saliani L, Nouri Moghadam S. Spiritual intelligence. Andishe E Novin E Dini. 2007; 3(10): 125 -147. [Persian].
4. Shaw I. Society and mental health. the place of religion. Mental Health Review Journal. 2008; 13(1): 4-7.
5. Azarbajani M, Mohammadi KA. Delight test formation and validity by emphasis on islam. Biquarterly . Journal of Islamic education. 2010; 5(10): 121-47 [Persian].
6. Argyle M. The Psychology of Happiness . Routledge publisher 2nd ed. 2001.
7. Sisk D. Engaging the spiritual intelligence of gifted students to build global awareness in the Classroom. Roeper Review. 2008; 30(1): 24-30.
8. Rojas M. Heterogeneity in the relationship between income and Happiness. A conceptual-referent-theory explanation, Journal of Economic psychology.2007; 28 :1- 14.
9. Bagheri F, Akbarizadeh F, Hatami HR. The relationship between spiritual intelligence and happiness on the nurse staffs of the fatemeh Zahra hospital and bentolhoda institute of boushehr city. Iranian South medical Journal. 2011; 14(4): 256 263. [Persian].
10. Samadi P. Spiritual intelligence . Journal Modern Educational Thought. 2006 ; 2(3): 99 - 114. [Persian]
11. Paeizi M, Shahrarai M, Valielah F, Safaei P. A study of the impact of assertive training on happiness and academic achievement of high school girls. Psychological Studies. 2007; 3(4): 25 43. [Persian]
12. Tahmasebi A, Heydarirafat A. The relationship between happiness and academic achievement in students Tehran university .The first national happiness Conference; Sistan va baluchestan university,Zahedan; Iran: Winter ; 2009. [Persian]
13. Rahimi N, Nouhi E , nakhaei N, Assesment spiritual intelligence as nursing and midwifery Kerman. medical history journal :2013: 5 (17).
14. Raisi M and at all. Relationship between Spiritual Intelligence. Happiness and Academic Achievement in Students of Qom University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education 2013; 13(5) :440[Persian].
15. Azarbajani M, Mohammadi KA.[Delight test formation and validity by emphasis on islam]. Biquarterly Journal of Islamic education. 2010; 5(10): 121 147.[Persian]
16. Naderi F, asghari P, Roshani KH,Mehriadriani M. [The relationship between spiritual intelligence, emotional intelligence and life satisfaction among senile in ahwaz city]. New findings in psychology. 2009; 5(13): 127 138. [Persian]

17. Yaghoobi A. The relationship between happiness and spiritual intelligence among student of Hamedan Buali University. *Journal of Research in Educational Systems*. 2010;4(9):85-95. [Persian]
18. Genia, V. (1996). I.E., Quest, and fundamentalism as predictor of psychological and spiritual well – being. *Journal for the scientific of Religion*, 35, 56- 64.
19. Dooltil B.R, Fareel M. The association between spirituality and depression in an urban clinic. *Prim Care Companion J Clin Psychiatry*. 2004 ; 6(3): 114–118. 31. Bahrami-Dashtaki H. Meaning and spirituality of psychologists. *Rahe Tarbyat*. 2011;10:143-60.
20. Rafiei M(PhD)^{1*}, Mosavipour S(PhD)², Aghanajafi M(B.Sc). Happiness, mental health, and their relationship among the students at Arak University of Medical Sciences in 2010. *Arak Medical University Journal (AMUJ)* 2012; 15(62): 15- 25.
21. Perneger TV, Hudelson PM, Bovier PA. Health and happiness in young Swiss adults. *Quality of Life Research*. 2004;13(1):171-8
22. Mookerjee R, Beron K. Gender, religion and happiness. *J Socio Econ* 2005; 34: 674-85.
23. Bekhet AK, Zauszniewski JA, Nakhla WE. Happiness: Theoretical and Empirical Considerations *Nurs Forum* 2008; 43: 12-23
24. khodabakhshi SH, Rahimikiya A, Jaefari H. Identify the relationship between spiritual intelligence and mental health of Lorestan University of Medical Sciences. 2015;16(1)
25. Majideh Heravi-Karimooi¹, Nahid Rejeh², Seyyed Hamid Sharif Nia³. The Relationship between Nursing Students' Spiritual Intelligence and their General Health in Tehran, 2012. *Iranian Journal of Medical Education* 2014; 14(1) / 14.
26. Ghasemi-Pirbalouti M, Ahmadi R, Alavi-Eshgaftaki SM, Alavi-Eshkaftaki SS. The association of spiritual intelligence and job satisfaction with mental health among personnel in Shahrekord University of Medical Sciences. *J Shahrekord Univ Med*
27. Raghieb M. S, Syadat A. Analysis of Spiritual Intelligence Department, University of directors and its relationship with demographic characteristics. *Quarterly journal of Studies in Islam & Psychology*. 5 (9 2011, 47-57[Persian].
28. Sahraian A, Gholami A, Omidvar B. The Relationship Between Religious Attitude and Happiness *Sci*. 2014; 16(5): 123 -131. In *Medical Students in Shiraz University of Medical Sciences*. *Gmuhs Journal*. 2011; 17(2): 69-75.
29. Semyari¹ H , Heravi karimooi² M, Nasiri³ M , Arabi F . The relationship of Dentistry students' spiritual intelligence to general health. 2015;3(1)
30. Wigglesworth C. Spiritual intelligence and why it matters.[cited 2013 May 29]. Available from: <http://www.Consciouspursuits.com>
31. Gholamali Lavassani M, Keyvanzadeh M, Arjmand N. [Spirituality, job stress, organizational commitment, and job satisfaction among nurses in Tehran]. *Contemporary Psychology*. 2008; 3(2): 61 -73. [Persian]
32. Hariri N, Zarrinabadi Z. [A demographic analysis of librarians' spiritual intelligenc. Case study: governmental university libraries in Isfahan]. *Library and Information Research Journal*. 2012; 1(2): 29 -44. [Persian]
33. Keshavarz A, vafaeiyan M. Factors affecting the level of happiness. 2007;2(5).
- 34-Tavan H, Tavan S, zandiya F . Its intellectual intelligence and emotional intelligence with some demographic variables among students of School of Nursing and Midwifery University of Medical Sciences in 2015. *seyed esmaeil jorjani journal*. 2015;3(3)

35. Raghieb M, Ahmadi J, Siadat A. Analysis of Amount of Spiritual Intelligence among Students at University of Isfahan and its Relation to Demographic Traits. *Journal of Educational Psychology Studies*. 2008; 5(8): 39-56. [In Persian]
36. Yang K, Mao X. A study of nurses spiritual intelligence: A cross-sectional questionnaire survey. *International Journal of Nursing Student*. 2007; 44 (6): 999-1010.
37. Saffari M, Sanaeinasab H, Rshidi Jahan H, Purtaghi GhH, Pakpour A H. Happiness, Self-efficacy and Academic Achievement among Students of Baqiyatallah University of Medical Sciences. *Journal of Medical Education Development*, 2014; 7(13).
38. Saffari M, Ghofranipour F, Shojaeizadeh D, Heydarnia A, Pakpour AH. *Health education and promotion: theories, models and methods*. Tehran: Sobhan; 2011.
39. Siamian H, Naeimi OM, Shahrabi A, Hasanzadeh R, Abazari MR, Khademloo M, Javadian Koutenaee M. The Status of Happiness and its Association with Demographic Variables among the Paramedical Students. *Mazandaran University of Medical Sciences*, 2012; 22(86): 159-166 (Persian).
40. Danesh E. A comparison of happiness, physical and mental health in male and female students' married and single of university . Islamic Azad University, Karaj branch. **Journal of Applied Psychology** Vol. 4, No. 4(16), Winter 2011, 56-71.
41. Safari SH. Happiness and Its Relationship with University Students' Demographic Factors. Islamic Azad University Azadshahr –Branch. *New Journal of industrial / organizational psychology / first year / Number 2* Spring 1389
42. Molazade A, gholami MS, hamayelimehrabani H, mortazavi AR, Dowlatkhah HR, darvishi A, ghodsi R. survey of relationship between the spiritual intelligence . academic achievement and achievement motivation among the students of fasa university of medical sciences in 2013. *Cimmunity health journal* 2013; 7(2,3):59-64

پیوست‌ها

بسمه تعالی

دانشجوی گرامی

با سلام، خواهشمند است پرسشنامه های زیر را به دقت مطالعه و پاسخ دهید. لازم به ذکر است که این پرسشنامه صرفاً جهت انجام پژوهش علمی برای شناخت نگرش های جمعی دانشجویان تهیه شده، ارزش فردی نداشته و اطلاعات آن کاملاً محرمانه خواهد بود. نظر به این که داده در این تحقیق به صورت گروهی تحلیل خواهد شد، نیازی به نوشتن نام و نام خانوادگی و محل سکونت نمی باشد. ولی خواهشمندیم قبل از رجوع به صفحه بعد اطلاعات کلی زیر را حتماً کامل کنید. از این که صمیمانه و با دقت به سؤالات پاسخ می دهید سپاسگزاریم.

جنس: مذکر ☐ مونث ☐

سن: سال

دین: اسلام ☐ شیعه ☐ سنی ☐ غیر از اسلام (نوع ذکر شود):

محل تولد: شهر

رشته تحصیلی:

شیوه پذیرش در دانشگاه: سهمیه مناطق ☐

سهمیه شاهد و ایثارگر ☐

سهمیه کارمند ☐

وضعیت تأهل: مجرد ☐

متاهل ☐

مطلقه ☐

بیوه ☐

تحصیلات پدر: بی سواد ☐ ابتدایی ☐ راهنمایی ☐ متوسطه ☐ کاردانی ☐ کارشناسی ☐

کارشناسی ارشد و بالاتر ☐ حوزوی ☐

تحصیلات مادر: بی سواد ☐ ابتدایی ☐ راهنمایی ☐ متوسطه ☐ کاردانی ☐ کارشناسی ☐

کارشناسی ارشد و بالاتر ☐ حوزوی ☐

شغل پدر: بیکار ☐ آزاد ☐ کارگر ☐ کارمند ☐ روحانی ☐ غیره:

شغل مادر: خانه دار ☐ شاغل: کارگر ☐ کارمند ☐ روحانی ☐ غیره:

وضعیت درآمد: زیر پانصد هزار تومان ☐ بین پانصد هزار تومان تا یک میلیون ☐ بین یک تا دو میلیون ☐

یش تر از دو میلیون ☐

معدل دیپلم: میانگین معدل فعلی:

معدل هر ترم تحصیلی به ترتیب تا کنون:

۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲

پرسشنامه هوش معنوی

سؤالات	کاملاً موافقم	تا موافقم	مخالفاً	کاملاً مخالفم
۱- درباره چیزهایی که خارج ازحیطه اختیار من است دچار نگرانی و تشویش می شوم.				
۲- اغلب مشکلات خود را بزرگتر ازآنچه هست جلوه می دهم.				
۳- نمی توانم به سادگی مخالفت خود را با هر مسئله ای بیان کنم .				
۴- اشتباهاتم را می پذیرم.				
۵- من خوشبختی را درکمک به دیگران می بینم .				
۶ - برای آگاهی از نظرات وافکارجدید از فرصت ها استفاده می کنم.				
۷- اغلب ازاینکه نمی توانم دیگران را آنگونه که دوست دارم تغییر بدهم عصبانی می شوم.				
۸- مشکلات زیاد مرادچاریاس و ناامیدی می کند.				
۹- اغلب همان چیزی می شوم که دوست دارم دیگران فکرکنند.				
۱۰- اغلب خود را با دیگران مقایسه می کنم.				
۱۱- ازاینکه گره گشای مشکل کسی باشم خوشحال می شوم .				
۱۲- معتقدم درپس این زندگی مادی ، حیات دیگری نیز وجود دارد.				
۱۳- گاهی اوقات احساس می کنم برای یک مشکل بزرگ هیچ راه حلی وجود ندارد.				
۱۴- احساس نیاز شدید به تایید همگان دارم.				
۱۵- به قیمت صدمه زدن به دیگران به دنبال مقام وموقعیت بالاتر هستم.				
۱۶- ما درست درجایی قرار داریم که می بایستی قرارداشته باشیم وکاری را انجام می دهیم که می بایستی انجام می دادیم.				
۱۷- معتقدم که نیرویی درهر لحظه حرکات واعمال مرا هدایت و راهنمایی ورهبری می کند.				
۱۸- دائماً خود را به خاطرآنچه قبلاً انجام داده ام مواخذه می کنم.				
۱۹- در هنگام روبرو شدن با مشکلات دچار تشویش و نگرانی می شوم .				
۲۰- احساس می کنم باید هر لحظه خود را به یک رنگی درآورم تا خود را با خواسته های دیگران تطبیق دهم				
۲۱- از زندگی راضی هستم .				
۲۲- احساس می کنم نیرویی بیکران حاکم بر جهان مرا حمایت و پشتیبانی می کند .				
۲۳- معتقدم هر موفقیت وشکستی به دست می آورم، دروای آن حکمتی است .				
۲۴- می توانم به راحتی با انتقاد کنارآیم .				
۲۵- سعی میکنم هرگاه با یک مشکل روبرو شدم ، تجربیات لذت بخش را به خاطرآورم .				
۲۶- معتقدم وقتی ازدیگران انتقاد می کنیم خود را بد جلوه داده ایم .				
۲۷- به کسی که اکنون هستم وچیزی که اکنون دارم راضی هستم.				
۲۸- ازاینکه با دیگران احساس همدلی می کنم خوشحال می شوم.				
۲۹- از تماشای کائنات وپدیده های آفرینش احساس لذت می کنم .				
۳۰- معمولاً نظرات متفاوت دیگران را با آغوش باز می شنوم.				
۳۱- کاری را که شروع می کنم ادامه می دهم وهمه ی مشکلات ودشواریهای آن را به				

					جان میخرم.
					۳۲- توانایی (نه گفتن) را ندارم .
					۳۳- سعی می کنم بدی های دیگران را ببخشم وبه آنها نیکی کنم.
					۳۴- در موقعیتهای بحران زا از ارتباط خود با نیرویی قدرتمند و بیکران جهت کسب آرامش استفاده می کنم.
					۳۵- اغلب به نشستن و فکر کردن درباره مشکلات وموضوعات گذشته می پردازم وحسرت می خورم.
					۳۶- من درست خود را به همان صورتی که هستم دوست دارم.
					۳۷- اگرچه در زندگیم اشتباهات زیادی داشتم ، با این حال به خود افتخار می کنم.
					۳۸- معتقدم نیرویی درهمه آنچه انجام می دهم وهستم نهفته است .
					۳۹- قدرتی عظیم در کار این جهان حکمفرماست.
					۴۰- اعتماد به نفس دارم .
					۴۱- احساس می کنم که زندگیم هر روز بهتر از دیروز است .
					۴۲- معتقدم که : قطره ای کز جویباری بگذرد / از پی انجام کاری می رود.

پرسشنامه شادکامی

دانشجوی گرامی : خواهشمند است هر یک از گزاره ها را با دقت بخوانید و شماره ای را که بهتر از همه بیانگر احساس شما در یک هفته اخیر است، انتخاب کنید. از این که صمیمانه و با دقت به سؤالات پاسخ می دهید سپاسگزاریم و سلامتی و موفقیتتان را آرزومندیم.

گزاره	۰	۱	۲	۳
۱ من فوق العاده خوشحالم.				
۲ احساس می کنم آینده سرشار از امید و خوشحالی است.				
۳ در مجموع از همه چیز زندگی ام راضی ام.				
۴ احساس می کنم کلاً بر تمام جنبه های زندگی ام کنترل دارم.				
۵ احساس می کنم زندگی سرشار از دلگرمی و تشویق است.				
۶ از وضعی که در آن هستم کاملاً لذت می برم.				
۷ همیشه تأثیر خوبی بر روی وقایع دارم.				
۸ من به زندگی عشق می ورزم.				
۹ به دیگران علاقه بسیار زیادی دارم.				
۱۰ هر نوع تصمیم گیری برایم آسان است.				
۱۱ احساس می کنم توانایی انجام هر کاری را دارم.				
۱۲ همواره با احساس راحتی از خواب بیدار می شوم.				
۱۳ احساس می کنم انرژی نامحدودی دارم.				
۱۴ همه جهان برایم زیباست.				
۱۵ احساس می کنم کاملاً هوشیار هستم.				
۱۶ آنقدر سلامت هستم که گویی در نقطه اوج جهان قرار دارم.				
۱۷ من هر کسی را دوست دارم.				
۱۸ همه وقایع گذشته برایم خوشایند هستند.				
۱۹ همیشه حالت لذت و شادی دارم.				
۲۰ من هر چیزی را که خواسته ام انجام داده ام.				
۲۱ می توانم هر کاری را به موقع انجام دهم.				
۲۲ همیشه با دیگران شوخی می کنم.				
۲۳ همیشه روی دیگران تأثیر خوبی دارم.				
۲۴ زندگی ام کاملاً معنی دار و هدفمند است.				
۲۵ من همیشه در کارهایم متعهد و درگیر هستم.				
۲۶ فکر می کنم دنیا جایی عالی است.				
۲۷ همیشه خندانم.				
۲۸ فکر می کنم بسیار جذاب هستم.				
۲۹ من با هر چیزی سرگرم می شوم.				

Abstract:

Background: Medical students encounter many job stress that endangers their physical and mental health. Using spiritual intelligence enables it to solve problems with the way of truth and spiritual act and feel happiness. When people feel happy, they can be more creative and more efficient and better decisions. However, those feelings of happiness and well-being are high, more active in academic performance and high academic achievement

Objective: The aim of the present study was to determine relationship between Spiritual Intelligence with Happiness and Academic Achievement in nursing students of Qazvin University of Medical Sciences.

Methods: In this cross-sectional study, we assessed 164 nursing& midwifery students of Qazvin University of Medical Sciences. Students completed three-part questionnaire (socio-demographic characteristics, Happiness, Spiritual Intelligence). The Data were analyzed with descriptive and deductive statistic methods using SPSSv.18 software.

Results: The average age of nursing students $29/6 \pm 11/23$ respectively. The majority of patients (76.2%) were female. Total score of spiritual intelligence and happiness with mean and standard deviation, respectively, 143.88 ± 16.79 and 46.73 ± 17.52 . there was not a significant relationship between spiritual intelligence and happiness with Academic Achievement. Significant relationship between spiritual intelligence and happiness and weak was observed ($P = 0.000$, $R = 0.353$).

Conclusion: It seems that promote spiritual intelligence leads to increased students' happiness. It can be given to the spiritual dimension in college to improve well-being and relaxation that help eventually students mental health.

Keywords: Spiritual Intelligence, Happiness, nursing, student, Academic Achievement.